

Proces-verbaal

Werkgroep Belgian Grid

13 juni 2025

Meeting

Datum	13 juni 2025
Organisator	Jan Voet

Deelnemers	Aanwezig
1 V. Fontaine (INFRABEL)	☒
2 C. Celis (FEBEG)	☒
3 R. Laleman (ENGIE)	☒
4 F. Vanwysberghe (BASF)	☒
5 S. Harlem (EDF LUMINUS)	☒
6 H. Stragnier (YUSO)	☒
7 L. Eysermans (BASF)	☒
8 V. Moens (BSTOR)	☒
9 K. Verhegghe (EDF LUMINUS)	☒
10 S. Van Engeland (Luminus)	☒
11 L. Van De Keer (BSTOR)	☒
12 L. Declerck (CREG)	☒
13 A. Tirez (FEBELIEC)	☒
14 W. Aertsen (INFRABEL)	☒
15 T-H. Nguyen (FOD ECONOMIE)	☒
16 S. Reyniers (Cogen Vlaanderen)	☒
17 P. Bayart (BSTOR)	☒

Proces-verbaal

Auteur	Eva Heerinckx
Status	☒ Draft ☐ Finale versie

1. Agenda

1. **Goedkeuring verslag** 27/03/2025
2. **Development EPIC/Traxes**
3. **Ramping rate limieten** (batterijen)
4. **Nieuwe BRP%** voor de **compensatie** van de federale netverliezen
5. **MASC**
6. **Communicatie** bij overstap van **koper** naar **fiber**
7. **Placeholder**: stand van zaken aansluitingen
8. **Any Other Business**

2. Proces-verbaal

1. Goedkeuring verslag 27/03/2025

Er zijn geen opmerkingen op het verslag van 27 maart, bijgevolg keurt de Voorzitter het verslag goed.

2. Development EPIC/Traxes

Elia geeft een toelichting over de recente ontwikkelingen m.b.t. de online tool EPIC. Ook wordt de voortgang rond het Traxes-platform besproken. YUSO vraagt hoe zij als klant toegang kunnen verkrijgen tot het EPIC-portaal voor het aanvragen van studies. Zij geven aan momenteel klant te zijn, maar nog geen netgebruikers. Is de toegang tot het portaal beperkt tot de netgebruiker? De dienst is exclusief voor bestaande netgebruikers vandaag, account beheer gebeurt door de administrator van het bedrijf. Als het bedrijf nog niet in EPIC zit, kunt u contact met epic@elia.be opnemen voor het verlenen van de toegang.

3. Ramping rate limieten (batterijen)

Elia geeft een kort overzicht van de vorige Werkgroep Belgian Grid. Daarbij wordt teruggeblikt op de toen besproken onderwerpen en op de vragen die destijds onbeantwoord zijn gebleven. Aansluitend worden de *next steps* toegelicht, inclusief de elementen die verder uitgewerkt zullen worden en in de volgende Werkgroep Belgian Grid opnieuw aan bod komen.

LUMINUS informeert of er naast de huidige maatregelen ook gewerkt wordt aan real-time monitoring, en of de ramping rate limieten mogelijk slechts tijdelijk zijn? De Voorzitter verwijst naar de Werkgroep Belgian Grid van maart waar de drie hoofdredenen voor de invoering van ramping rate limieten werden toegelicht: de stabiliteit van het systeem, de toename van grotere volumes van eenheden die zeer snel kunnen rampen, wat risico's met zich meebrengt en de monitoring van het EMS-systeem (Energy Management Systeem). Het EMS kan in de toekomst mogelijk verbeterd worden, maar op korte termijn (komende jaren) zijn hier geen concrete plannen voor. Daarom verwacht Elia niet dat de ramping rate limieten ooit volledig zullen verdwijnen.

YUSO: worden die ramping rate limieten retroactief toegepast op bestaande assets? Elia antwoordt dat de capaciteit om de limieten toe te passen opgelegd wordt voor nieuwe assets, maar dat de effectieve limiet mogelijk in de toekomst verstrengd wordt. De exacte procedure en motivatie worden in de volgende Werkgroep Belgian Grid toegelicht.

YUSO: hoe zit dat vandaag met bestaande batterijen? Elia: Dit is van toepassing voor batterijen waarvoor de verplichting tijdens de compliance procedure opgelegd is (cf. bepalingen in de EDS). YUSO: bestaande batterijen zonder die verplichting vallen buiten de regeling? Elia: dat klopt.

BSTOR: is de limiet van 1% à 2 % uniform, of hangt dit af van het type dienst? Elia: die 1% à 2% is een vereenvoudigde weergave van wat eerder werd toegelicht. De exacte limiet hangt af van het type eenheid:

- Voor types A en B geldt een limiet van 1%,
- Voor types C en D geldt een limiet van 2%.

Deze percentages zijn gebaseerd op berekeningen die in maart zijn gepresenteerd.

BSTOR: wat met technologie-neutraliteit? Jullie focussen op PGN's, maar er zijn ook andere entiteiten, bijvoorbeeld aan de vraagzijde, die snel kunnen schakelen? Elia: we hebben ons gebaseerd op waar we vandaag een duidelijke juridische basis voor hebben.

BSTOR: de energie- en technologie-neutraliteit lijkt hiermee beperkt. Is dit juridisch houdbaar? De Voorzitter: de juridische basis komt uit de Europese netwerkcode *Requirements for Generators*. Vanuit dat kader zal het de juridische toets doorstaan.

LUMINUS: op de slides staat expliciet “*balancing participation*”. Geldt de ramping rate limiet dan ook bij *congestion management*, waar Elia expliciet activeert? De Voorzitter antwoordt negatief, het idee is om geen beperkingen op te leggen aan assets die diensten aan Elia leveren waarbij snelle reacties vereist zijn, zoals bij FCR, aFFR of flexibele aansluitingen. Daar verwachten we net snelle respons en wordt dit niet gemonitord of afgestraft. Het probleem zit bij assets die uit eigen beweging extreem snel schakelen (bijvoorbeeld batterijen die frequent aan/uit gaan), zonder dat Elia daar een signaal voor geeft, en waarbij in bepaalde gevallen zulke bewegingen zelfs niet zichtbaar zijn in SCADA.

LUMINUS: dus als een asset een dienst levert aan Elia (zoals balancing) en daarna terugschakelt naar *scheduling*, zijn de ramping rate limieten dan weer van toepassing? De Voorzitter: neen, ook daar geldt: als de dienst eindigt, is het normaal dat de asset terugkeert naar het oorspronkelijke *setpoint*.

BSTOR: in de praktijk combineert een batterij vaak meerdere diensten tegelijk. Als je per dienst verschillende ramping late limieten moet programmeren, wordt dat erg complex. Alles is technisch mogelijk, maar het moet ook realistisch blijven. De Voorzitter: begrijpelijk, en we nemen dat punt mee. Toch willen we benadrukken dat de ramping rate limieten niet gericht zijn op het leveren van diensten aan Elia. Het gaat vooral om assets die autonoom reageren op marktprikkels, bijvoorbeeld door extreem snel op en af te schakelen in reactie op prijsfluctuaties. Zulke bewegingen veroorzaken problemen, onder meer omdat ze vaak niet zichtbaar zijn in de SCADA, wat de netbewaking bemoeilijkt. Daar willen we met deze limieten op ingrijpen. De basis hiervoor ligt in de Europese netwerkcode RfG. Als er betere voorstellen zijn om dat gedrag te controleren zonder ramping rate limieten, staat Elia open voor discussie. Maar voorlopig wordt dit beschouwd als noodzakelijk voor de netveiligheid.

FEBEG: gelden de ramping rate limieten ook voor groter PV-park? Elia: in principe wel, maar de limieten van 1% à 2% per seconde zijn zodanig dat ze normaal geen problemen veroorzaken voor PV-installaties. De meeste ramps bij zonnepanelen blijven binnen die grenzen. We komen hier nog op terug in de volgende Werkgroep Belgian Grid. FEBEG: bij snel wisselende bewolking kunnen de vermogensfluctuaties toch erg snel gaan? Elia: dat klopt, maar toen we de limieten voorstelden, is specifiek bekeken of dit een probleem zou zijn voor zonne-energie. Uit die analyse bleek dat de impact zeer beperkt is. Bovendien hanteren we ook een pragmatische aanpak in de manier waarop we dit opvolgen.

ENGIE: de *Requirement for Generators* bestaat al langer. Waarom wordt dit nu pas als een nieuw punt opgepikt? Elia: klopt, de wettelijke basis bestaat al een tijd, maar pas recent zien we effectief problemen op het net ontstaan door de snelle assets die sterk fluctueren. De regelgeving liet altijd al toe om in te grijpen, maar de noodzaak om dat ook echt te doen is er pas sinds kort

ENGIE: als Elia strengere regels toepast dan wat Europese is vastgelegd, moet dat dan niet duidelijk onderbouwd worden? De Voorzitter legt uit: we zijn niet strenger dan de Europese regels. De Europese regelgeving legt TSO's expliciet de bevoegdheid om ramping rate limieten op te leggen. We maken gebruik van die mogelijkheid. Voor de volgende Werkgroep Belgian Grid nemen we ook het *stacking van services* mee als agendapunt. Het is belangrijk om te bekijken hoe we dat gedrag eventueel kunnen capteren.

ENGIE: in welk technisch document worden die limieten opgenomen? Als dit gebaseerd is op de *Requirements for Generators*, moet dit verankerd zijn in een formeel technisch document? Elia zal dit opnemen in het kader van conformiteit.

4. Nieuwe BRP% voor de compensatie van de federale netverliezen

Vooraleer het exacte percentage voor 2026 wordt toegelicht, geeft Elia eerst een korte duiding bij de algemene trend. De voorbije jaren was er een toename van de federale netverliezen zichtbaar. Voor de toekomstige jaren wordt ook een verdere stijging verwacht.

LUMINUS: aangezien het percentage voor de compensatie van de netverliezen nu stabiel lijkt te blijven, verwacht Elia dat die trend ook na 2026 aanhoudt, of komt er opnieuw een stijging. Elia: dat is moeilijk te voorspellen. Op federaal niveau worden stijgende netverliezen verwacht, wat eerder ook al is aangegeven. Maar het percentage ter

compensatie van de federale netverliezen is een verhouding (een breuk): het hangt dus af van zowel de netverliezen zelf als van de totale *offtake*. Of de verliezen sneller of trager stijgen dan de *offtake* is onzeker. Elia streeft binnen de methodologische limieten naar stabiliteit in de percentages om grote schommelingen te vermijden, zoals ook gewenst door stakeholders, maar er is geen sluitende voorspelling mogelijk.

5. MASC

De voorbije weken werd het voorstel verder verfijnd, onder meer via bilaterale gesprekken met marktpartijen. Daarnaast is ook overleg geweest met CREG, aangezien zij werken aan een wijziging van de Gedragscode m.b.t. aansluiting.

BSTOR: *as for the first point on slide 53: We believe that exempting people applying for a CRM from a bank guarantee clearly create a market distortion. Why would they get capacity allocated for free why others have to pay for?* Elia: de gedachte is dat CRM-projecten al een bankgarantie moeten geven binnen het CRM-mechanisme zelf. Dat wordt beschouwd als een voldoende waarborg dat het om een serieus en haalbaar project gaat. Het doel is niet om een dubbele bankgarantie op te leggen. De CRM-garantie fungeert als een stok achter de deur om loze of speculatieve projecten eruit te filteren. Bovendien is er binnen de CRM een structurele opvolging, onder andere via kwartaalrapportering. BSTOR: als zo'n CRM-project uiteindelijk niet gerealiseerd wordt, vervalt dan de CRM-bankgarantie dan niet? Elia: in dat geval komt er alsnog een bankgarantie voor aansluiting. De vrijstelling geldt dus enkel zolang het project onder CRM-voorwaarden actief wordt opgevolgd.

INFRABEL: Feedback op de uitzonderingsregels: als het doel is om *shadowprojecten* te vermijden, zou dit principe dan niet voor alle netgebruikers moeten gelden? Elia: de aanleiding kwam uit de industrie, zij gaven aan dat het vragen van een betaling of garantie van de *grid user* (zoals op de slide stond) zeer moeilijk of zelfs onaanvaardbaar. Vervolgens komt daar bij het MASC nog eens een extra garantie of betaling bovenop, wat tot frustratie leidt. Vandaar kwam de vraag om het MASC beter te aligneren met FID-grid users, zodat de procedures logischer op elkaar aansluiten en geen dubbele lasten opleggen.

BSTOR: op slide 53 staat: *"there should not be a double bank garantie (CRM, Offshore)"*. Wij gaan dit op alle mogelijke manieren aanvechten. Het is niet normaal dat iemand die een CRM aanvraagt gratis toegang tot netcapaciteit krijgt, terwijl andere netgebruikers daarvoor moeten betalen. Dat is discriminerend en niet te verantwoorden. Elia: we spreken niet van een betaling voor netcapaciteit, enkel een extra garantie gezien we de capaciteit blokkeren voor een bepaalde periode. Binnen de CRM betalen deelnemers al een bankgarantie van € 20.000 per megawatt. Als een project niet geselecteerd wordt voor de CRM, dan valt het terug op de MASC en geldt alsnog de gebruikelijke garantie. Het idee is dus om geen dubbele garantie te vragen bij projecten die reeds intensief opgevolgd worden via de CRM (met o.a. kwartaalrapportering). Dat biedt voldoende waarborg dat het om een ernstig project gaat.

BSTOR geeft aan dat het voor hen om twee volledig aparte verplichtingen gaat. De CRM-garantie dient als zekerheid voor capaciteitslevering en de zekerheid van de energietoevoer (*adequacy*), terwijl de bankgarantie voor netcapaciteit dient als borg voor toegang tot het net. Iedereen zou gelijke voorwaarden moeten hebben, ook degenen die niet deelnemen aan de CRM. Nu wordt er ongelijkheid gecreëerd.

LUMINUS: als je meedoet aan de CRM, moet je een disclaimer ondertekenen waarin staat dat je je netaansluiting kunt verliezen. BSTOR: volgens Elia geldt die disclaimer enkel voor situaties met twee projecten op één site, en ons is duidelijk gezegd dat die nog nooit in de praktijk werd toegepast. De Voorzitter: Dat klopt, die disclaimer is intussen weggefallen. Vandaag wordt hierover geen beslissing genomen, maar het is belangrijk dat projecten – zowel binnen als buiten de CRM – een incentive hebben om effectief gerealiseerd te worden. Het mechanisme is bedoeld om te vermijden dat partijen capaciteit blokkeren met niet-serieuze projecten. De kernvraag is: Moet er een dubbele bankgarantie komen (één voor CRM en één voor nettoegang)? Of kunnen de verplichtingen gecombineerd worden binnen één bankgarantie, waarbij die actief blijft als het project niet gerealiseerd wordt of voorwaarden schendt?

BSTOR: het is niet eerlijk dat de garantie voor iemand met een capaciteitscontract gelijk is aan die voor iemand zonder zo'n contract. De Voorzitter ziet de link niet direct, er zijn altijd services die sommige eenheden wel leveren en anderen niet. Het belangrijkste is dat dit mechanisme ervoor zorgt dat niemand capaciteit onterecht blokkeert.

BSTOR heeft geen bezwaar tegen een hogere inzet of borg voor deelname aan de CRM, dat werkt als extra motivatie, maar de sanctie voor het ongebruikt reserveren van capaciteit moet voor iedereen gelijk zijn. Partijen met een CRM-contract mogen dit niet gratis krijgen terwijl anderen daarvoor moeten betalen. YUSO: wij blijven bij onze vraag om geen dubbele bankgarantie te vragen voor CRM én MASC.

BSTOR: op de slide staat *“existing Grid Users already paying for PPAD”*. Hoe gaan jullie om met bestaande netgebruikers die al PPAD betalen en nu extra capaciteit vragen? Elia: voor die bijkomende capaciteit hebben we een drempel voorzien. Bijvoorbeeld: als een bestaande netgebruiker 5 MW extra vraagt, is het onpraktisch om voor elke MW een nieuwe bankgarantie te vragen. Daarom is er een eerste drempel waarbinnen MASC niet van toepassing is. BSTOR: maar blokkeren zij dan niet alsnog capaciteit? Elia: met MASC-mechanisme blijft ook voor bestaande gebruikers gelden, maar de start wordt iets uitgesteld.

INFRABEL: PPAD gaat niet over aansluitingscapaciteit, maar over toegangscapaciteit. Infrabel licht dit toe met een concreet voorbeeld. Elia antwoordt dat als men structureel over de afgesproken capaciteit blijft gaan en dat tot netproblemen leidt, dit niet meer vrijblijvend is. Daarom stellen we een fijnregeling van PPAD voor, omdat we zien dat de pieken wat hoger liggen. Het volledige MASC-mechanisme toepassen zou overdreven zijn in die gevallen. Daarom stellen we een tijdelijke vrijstelling voor, zeker voor bestaande *grid users* die al PPAD betalen en dus infrastructuur mee ondersteunen. Het moment waarop de vrijstelling vervalt, is niet bij de realisatie, maar bij de effectieve beslissing tot realisatie door de gebruiker. INFRABEL: dit systeem werkt niet voor de spoorwegen. BSTOR: wordt er dan voor Infrabel specifiek een potentieel bepaald en een *green plan* opgesteld? Elia antwoordt positief, de noden van Infrabel zijn opgenomen in de vooruitzichten die beschouwen worden voor de netontwikkeling. Er is echter geen specifiek potentieel bepaald voor Infrabel.

De Voorzitter rond de discussies af. We nemen vandaag geen beslissing. Iedereen is het erover eens dat er iets moet gebeuren om te zorgen dat gereserveerde capaciteit effectief benut wordt, maar we kunnen niet voor elke individuele situatie een aparte regeling uitwerken. Het doel is een mechanisme te ontwikkelen dat breed toepasbaar is.

FEBEG: ligt het MASC-dossier op dit moment bij de CREG? Gaan zij zich daarover uitspreken? De Voorzitter legt uit: in ons voorstel voor de Gedragscode hebben we een kader voor MASC opgenomen, zodat het later in het aansluitingscontract kan geïntegreerd worden. CREG werkt aan een beslissing over de Gedragscode. Wij zullen binnenkort zien wat er uiteindelijk in de Gedragscode zal komen te staan. Het dossier ligt momenteel niet meer bij ons. BSTOR: vindt er een publieke consultatie plaats over dit onderwerp? CREG antwoordt dat dit effectief het geval zal zijn.

6. Communicatie bij overstap van koper naar fiber

We stappen de komende jaren af van kopersignalisatie vanwege de beperkte bandbreedte en betrouwbaarheid, en schakelen over naar fiber optics. Dit is toekomstgerichter en eenvoudiger in onderhoud.

FEBEG: heeft deze overstap ook hardwarematige implicaties, los van het vervangen van de kabels? Elia: dit is eerder beperkt.

INFRABEL: vallen er bij deze overgang bepaalde aansluitingen weg? Zo ja, welke? Elia: We hebben jullie vraag per mail ontvangen en komen daar nog op terug.

7. Placeholder: stand van zaken aansluitingen

Dit onderwerp werd vorige week toegelicht in de plenaire vergadering. We willen vandaag een eerste schets geven van wat we momenteel zien gebeuren rond aansluitingsaanvragen. Er zijn duidelijke trends die zich snel ontwikkelen, en we merken dat ook in onze buurlanden vragen rijzen over het aansluitingsproces. Zie dit als een *teaser* voor een onderwerp dat volgens ons snel aan belang zal winnen en dat we binnenkort uitgebreider willen bespreken in de Werkgroep Belgian Grid.

LUMINUS: Je verwijst naar strengere wetgeving in buurlanden. Gaat het dan om wetgeving specifiek voor datacentra, of eerder over hoe TSO's datacentra meenemen in hun ontwikkelingsplannen? De Voorzitter: in veel gevallen is het effectief wettelijk vastgelegd. Bijvoorbeeld in Amsterdam kunnen nauwelijks nog nieuwe datacentra bijkomen. In de

hele FLAP-D regio (Frankfurt, Londen, Amsterdam, Parijs, Dublin) zijn de regels rond datacentra verstrengd. Tegelijk is er ook een bredere context: data-soevereiniteit is vandaag belangrijker dan ooit. Het debat gaat dus niet over of datacentra goed of slecht zijn, maar wel over hoe we er als systeemverantwoordelijke mee omgaan

ENGIE: wat datacentra betreft: grote spelers vragen wellicht in elk Europees land capaciteit aan (bv. 20 GW), en beslissen pas later waar ze effectief bouwen. De locatie speelt voor hen vaak een ondergeschikte rol. De Voorzitter: hele terechte opmerking. We geven toe dat we bij Elia zelf weinig expertise hebben over die sector. Daarom hebben we BCG gevraagd om dit onafhankelijk te onderzoeken. Hun studie, *"The Power of Compute"*, is onlangs gepubliceerd op hun website. Hoewel zij niet tot de 45 TWh komen die sommige EOS'en vermelden, brengen ze wel goed in kaart hoe de vraag naar rekenkracht zich wereldwijd en in Europa ontwikkelt. Ze bekijken ook wat dat betekent als België die trend volgt (ttz proportioneel mee evolueert met de stijging in Europa), ofwel sneller trager gaat dan de stijging op EU niveau? Die inzichten zullen wij hergebruiken in onze scenario's, maar het blijft een sector waar momenteel in het algemeen weinig zicht op is.

YUSO: moet een studie niet het eerste zijn dat gebeurt voor een project verder kan ontwikkeld worden? De Voorzitter: in principe wel. Anderzijds, als we een studietoelichting krijgen van een project (bijvoorbeeld een batterij) dat al stappen heeft gezet zoals grondverwerving of andere praktische voorbereidingen, dan zal dat project waarschijnlijk sneller vooruitgaan dan iemand die tien projecten indient zonder enige concrete voorbereiding. Dit is iets waar we rekening mee zouden kunnen houden.

Elia wenst een debat op te starten over het bredere plaatje: het huidige systeem loopt het risico op papieren congestie, waarbij er zoveel aanvragen en gereserveerde capaciteit zijn, dat uiteindelijk niets gerealiseerd kan worden. Dat willen we absoluut vermijden.

FEBEG: we moeten deze discussie zeker voeren, en deels gebeurt dat al via het MASC-principe. Maar als we capaciteit reserveren voor een specifieke technologie, kan dat inefficiënt zijn. Want als die technologie de eerste 10 jaar niet gerealiseerd wordt, blijft die capaciteit onbenut terwijl andere technologieën die capaciteit misschien wel hadden kunnen gebruiken. De Voorzitter: dat is een heel terechte vraag. Dit zal een dynamisch proces zijn, niet iets dat je één keer vastlegt voor de komende 10 jaar. Dit kan periodiek herbekeken worden (bijv. om de 2 jaar). De elektrificatie in de industrie verloopt momenteel trager dan verwacht door de crisis. Wat doen we dan? Dat zijn precies de vragen die we zullen moeten oplossen.

BSTOR: het principe van *"first come, first served"* wordt toch niet altijd helemaal gevolgd? De Voorzitter: de vraag is of we meer *'swimming lanes'* moeten creëren, dus verschillende sporen of categorieën.

BSTOR: wie is bevoegd om dat beleid te bepalen, is dat de regulator? Dat is een heel goede vraag, beaamt de Voorzitter, ook onze buurlanden worstelen hiermee. In Nederland heeft de ACM een prioriteringskader uitgewerkt, maar na een aantal rechtszaken moesten ze het mechanisme terugtrekken. In België zal de vraag ook opduiken, want aansluiting is federaal/regionaal geregeld door de regulator, terwijl industrieel beleid regionaal is. Om deze problematiek op te lossen zal er een brede samenwerking nodig zijn tussen alle partijen (netbeheerders, regulatoren, beleid, netgebruikers, ...).

8. Any Other Business

De Voorzitter wenst de leden een fijne zomervakantie en sluit de vergadering.